

A bizonyítékokon alapuló általános orvosi és klinikai pszichológia mesterképzési szak képzési és kimeneti követelményei

1. A mesterképzési szak megnevezése:

- a) magyar nyelven: Bizonyítékokon alapuló általános orvosi és klinikai pszichológia mesterképzési szak
- b) angol nyelven: Evidence-based general medical and clinical psychology master programme

2. A mesterképzési szakon szerezhető szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése:¹

- a) magyar nyelven: okleveles általános orvosi és klinikai pszichológus
- b) angol nyelven: general medical and clinical psychologist

3. A mesterképzési szak besorolása:

3.1. képzési terület szerinti besorolása: orvos- és egészségtudományi képzési terület²

3.2. a végzettségi szint besorolása:

- o mesterfokozat (master of science rövidítve: MSc)³
- o ISCED 2011 szerint: 7
- o az európai keretrendszer szerint: 7
- o a magyar képesítési keretrendszer szerint: 7

3.3. a szakképzettség képzési területek egységes osztályozási rendszere szerinti tanulmányi területi besorolása ISCED-F 2013 szerint: 0912

3.4. orientáció szerinti besorolása: kiegyensúlyozott (40-60 százalék)⁴

4. A képzési idő félévekben: 4 félév⁵

5. A szakképzettség megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 120 kredit

6. A képzés célja és a szakmai kompetenciák, tanulási eredmények:

6.1. A képzés célja:

A képzés egyedülálló módon ötvözve az orvosi és klinikai pszichológia és az orvos-egészségtudományi szakterületek erősségeit, a pszichés és szomatikus betegségek biopszichoszociális szemléletű megértésére és kezelésére készít fel, hangsúlyozva az orvos- és egészségtudományi kontextust. Célja átfogó diagnosztikai, terápiás, klinikai kutatási ismeretekkel bíró és széles körű módszertani és gyakorlati jártassággal rendelkező szakemberek képzése, akik a klinikai pszichológia tudományterületein megszerzett ismereteik birtokában tájékozottak a egészség- és klinikai pszichológia több ágában, ismerik és értik az egészséges és patológiás viselkedés, a testi-lelki működések megjelenési formáit, alapmechanizmusait, bio-pszicho-szociális összefüggéseit, és képesek ismereteiket a mentális egészség megőrzése, fejlesztése, mentális problémák megelőzése és felismerése, mentális és szomatikus állapotok rehabilitációja szolgálatába állítani, ezáltal képesek a lakosság mentális és szomatikus egészségi állapotának javítására. A képzés során a hallgatók az orvosi és a klinikai pszichológia integratív, egészségügyi fókuszú megközelítésének szemléletét és gyakorlatát sajátítják el egyedülálló módon orvos-egészségügyi képzési közegben, kompetensek a pszichológiai diagnosztika, segítségnyújtás és prevenció területén, együttműködve más egészségügyi szakmákkal. A program integrálja a kognitív-viselkedésterápiás, pszichodinamikus és rendszerszemléletű megközelítéseket, egészségügyi gyakorlatorientált képzéssel. Az egészségügyi beágyazottság és a klinikai környezetben zajló gyakorlati oktatás mellett kiemelt hangsúlyt fektet az egészségügyi alap- és alkalmazott tudományos kutatásra, módszereinek elsajátítására, eredményeinek értelmezésére, és az evidenciákra alapuló gyakorlatra. A hallgatók elsajátítják a betegek pszichoszociális támogatását, valamint pszichológiai intervenciók alkalmazását különböző orvosi területeken, a mentális zavarok mellett alapellátásban, illetve akut és szomatikus krónikus betegségek esetén is. Gyakorolják azokat az alapkészségeket, amelyekkel támogató (szupervízió) segítségnyújtást és az egészséges erőforrások mobilizálását, a megküzdést segítő intervenciókat tudnak alkalmazni szakmai szupervízió mellett a betegellátás és az egészségmegőrzés különböző területein, valamint az ezen a területen dolgozó más szakembereknek pszichológiai szupervíziót, támogatást és konzultációs lehetőséget nyújtva. A képzés multidiszciplináris szemlélettel támogatja a komplex betegellátást és az egészségügyi rendszerekben való hatékony működést. A szak elvégzése magas szintű szakmai tudást és etikus gyakorlatot biztosít az egészségügyben. A képzés gyakorlatorientált, a hallgatók valós egészségügyi környezetben (egyetemi klinikákon) sajátítják el a klinikai pszichológiai kompetenciákat, együttműködve más egészségügyi szakemberekkel. A program felkészít a szakképzettséget nem igénylő egészségügyi munkavégzésre, a végzettek képességeiket azon országban, intézményben alkalmazhatják a gyakorlatban is, ahol az érvényes jogszabályok, irányelvek, protokollok ezt lehetővé teszik. Megfelelő végzettséggel rendelkeznek ahhoz, hogy a pszichológia különböző területein külön jogszabályban meghatározott további speciális szakképesítést szerezzenek, így a képzettség lehetőséget nyújt a felsőfokú egészségügyi szakirányú szakképzésekbe való továbblépésre, de lehetővé teszi a pszichológusok számára meghirdetett szakirányú továbbképzésekbe való belépést is. A szakon végzettek felkészültek tanulmányaik doktori képzésben történő folytatására is.⁶

6.2. Az elsajátítandó szakmai kompetenciák:

¹ A mesterképzési szaknak nem lehet szakiránya, ezért csak egyetlen szakképzettség adható meg.

² Csak egy képzési terület adható meg. Az államtudományi és a hitéleti képzési területek nem választhatók.

³ A mesterfokozat típusa „master of arts, rövidítve: MA”, „master of science, rövidítve: MSc” vagy „master of profession, rövidítve: MProf” lehet.

⁴ Az alábbi 5 kategória valamelyike választandó ki: elméletorientált (60-70 százalék), kiemelten elméletorientált (70-80 százalék), gyakorlatorientált (60-70 százalék), kiemelten gyakorlatorientált (70-80 százalék), kiegyensúlyozott (40-60 százalék)

⁵ A félév- és kreditszám 2 félév – 60 kredit, 3 félév – 90 kredit vagy 4 félév – 120 kredit lehet.

⁶ Csak azon mesterképzések esetében javasoljuk feltüntetni, amelyek valóban felkészítenek a doktori képzésre.

6.2.1. A szakon végzett⁷

a) tudása:

- Ismeri az orvosi és a klinikai pszichológia átfogó tárgykörének általános és specifikus jellemzőit, legfontosabb irányait és határait, a szakterületnek a rokon szakterületekhez való kapcsolódását, szakmai irányelveit.
- A biopszichoszociális modell keretében képes értelmezni a pszichés-mentális állapot és -betegségek biológiai és társas-környezeti tényezőkkel való összefüggéseit, ezek szerepét a mentális egészség és betegségek hátterében, kialakulásában, fennmaradásában, gyógyításában. Mélyrehatóan ismeri és megérti a pszichés és szomatikus betegségek kölcsönhatásait.
- Ismeri a mentális egészséget meghatározó szociokulturális, életkori, családi és egyéni szinten érvényesülő hatásokat és ezek összefüggéseit, az egyén működését magyarázó legfontosabb személyiséglélektani és pszichopatológiai modelleket.
- Ismeri a mentális zavarok etiológiáját, tüneteit és osztályozását.
- Átfogóan és részletesen ismeri a mentális állapot felmérésében használatos legfontosabb pszichodiagnosztikai és szűrőmódszereket, pszichológiai és klinikai pszichológiai mérőeszközöket, diagnosztikus módszereket és eljárásokat, ezeket a gyakorlatban képes alkalmazni, eredményeiket értelmezni, és annak alapján pszichológiai véleményt megfogalmazni
- Átfogóan és részletekbe menően, elméleti és gyakorlati szinten is ismeri a kóros viselkedés- és élménymódok egyénre, családra, csoportra irányuló korrekciójának alapelveit és legfontosabb módszereit, a prevenció és a rehabilitáció céljait, alapelveit, legfontosabb lehetőségeit, ezek korlátait, legfontosabb megválaszolatlan kérdéseit.
- Átfogóan és részletekbe menően, elméleti és gyakorlati szinten is ismeri a pszichés tényezők és folyamatok szomatikus betegségek kialakulásában és gyógyításában játszott szerepét, különös tekintettel a krónikus szomatikus betegségekre
- Képes evidenciákra alapuló szakmai tevékenységre, képes a tudományos kutatások és bizonyítékok értékelésére, értelmezésére, a klinikai döntéshozatalban való alkalmazására.
- Ismeri az orvosi és klinikai pszichológiai tudományos kutatások megtervezésének, megszervezésének, lebonyolításának és közzétételének menetét. Ismeri azokat a hagyományos és elektronikus forráskeresési eljárásokat, keresőprogramokat, katalógusokat, amelyek relevánsak az orvosi és a klinikai pszichológia valamint az egészségtudományok szakterületén;
- Ismeri az egészségügyi (orvosi és pszichológiai) szolgáltatások szervezeti struktúráját, tervezését, fejlesztését, együttműködéseit. Ismeri saját szakmájának egészségügyi jogi és etikai szabályozását és gazdasági kontextusát.

b) képességei:

- Képes a szakmai problémák azonosítására, pszichológiai állapotfelmérés elvégzésére, alapvető diagnosztikai és beavatkozó eljárások szakszerű alkalmazására, pszichológiai vélemény kialakítására
- Képes krízisintervenció végzésére, egyszerű kognitív- viselkedésterápiás technikák alkalmazására egyéni és csoportos keretek között, támogató kapcsolat kialakítására, pszichoeducációs módszerek alkalmazására, egészségvédő programok kidolgozására, holisztikus, interdiszciplináris megközelítéssel.
- képes szomatikus betegségekben szenvedő betegek pszichés megsegítésére, egyes szomatikus állapotok esetében az orvosi teammel együttműködve
- Képes az egyén és közösségek mentális egészségmegőrző magatartásmódjának fejlesztésére, a rizikófaktorok és az esetleges akadályok azonosítására, szűrésére és korrekciójára, a már megbetegedettek támogatására, a változás és az ezzel kapcsolatos motiváció kialakításának elősegítésére. Képes krónikus betegségekben szenvedő betegek és családjuk pszichológiai támogatására az egészségügyi ellátás részeként.
- Megfelelő szupervízió mellett képes pszichológusi tevékenység gyakorlására olyan egészségügyi, gyógyító, rehabilitációs, nevelési, képzési, fejlesztő, és kutatóintézményben, ahol az orvosi és klinikai pszichológiai irányultságának megfelelő munka folyik, képes hatékony kommunikációra és együttműködésre más egészségügyi szakemberekkel multidiszciplináris csapatokban.
- Képes a bizonyítékokra alapozott és a legkorszerűbb szakmai irányelveken nyugvó ismeretek azonosítására, hazai és nemzetközi szakmai irányelvek, tudományos ismeretek, szakmai gyakorlat és tapasztalat szintetizálására döntései meghozásában, szakmai irányelvek fejlesztésére.
- Képes az együttműködésre az orvosi és klinikai pszichológiai relevanciájú egészségügyi szolgáltatások tervezésében, fejlesztésében, az együttműködés szervezésében. Ismeri az egészségügyi dokumentációval és annak vezetésével kapcsolatos szakmai és jogi szabályokat, képes az egészségügyi dokumentáció szakszerű vezetésére és kezelésére.
- Képes olyan kutatások tervezésére és kivitelezésére, melyek alkalmasak az orvosi és klinikai pszichológiai és egészségtudományi jelenségek több szempontú vizsgálatára; ezek vizsgálatához szükséges és releváns kérdések megfogalmazására, adatok felvételére és feldolgozására a pszichológia tudományos módszereivel, adatok önálló elemzésére és új összefüggések feltárására, a kapott eredmények releváns értelmezésére, az orvosi és klinikai pszichológia egyes résztemáiról önálló, tudományos igényű és formátumú írott összefoglalók és elemzések készítésére, valamint szóban történő előadására.
- Képes klinikai kutatások eredményeinek elemzésére és azok integrálására a gyakorlati munkába, az orvosi és klinikai pszichológiával kapcsolatos ismeretek és vélemények kritikus és részletes analízisére, az orvosi és klinikai pszichológia vonatkozásában átfogó és speciális összefüggések megfogalmazására és ezek adekvát értékelésére.

c) attitűdje:

- Felelősségteljes, tiszteletteljes, empátiás és kongruens módon viszonyul a páciensekhez, akinek az autonómiáját tiszteletben tartja és az együttműködés során partnernek tekinti. Nyitottság és együttérzés jellemzi a betegek és hozzátartozóik pszichés és érzelmi szükségletei iránt.
- Elkötelezett az orvosi és klinikai pszichológiai gyakorlat etikai normáinak és a betegek méltóságának tiszteletben tartása iránt, a titoktartásra vonatkozó szabályok betartása iránt.
- Készséggel bír a komplex klinikai helyzetek megértésére és a kezelési folyamatok hosszú távú támogatására. Proaktív hozzáállást tanúsít a mentális egészség előmozdításához és a pszichológiai problémák megelőzéséhez.
- Az orvosi és klinikai pszichológiát jellemző sajátos interdiszciplinaritást elfogadja és szakmai identitása részévé teszi, multidiszciplináris együttműködési készség jellemzi, pozitív hozzáállással az orvos- és egészségtudományi szakmákkal való kooperációhoz a betegellátás érdekében. Törekszik arra, hogy maga is oldja a tudományterületek közötti korlátokat. Kommunikációs és együttműködési készsége jó, konfliktusokat hatékonyan megold, szakmai viszonyulása nyitott és együttműködő.
- Folyamatosan érdeklődik az orvosi és klinikai pszichológia új kutatási eredményei és evidenciákra alapuló gyakorlatai iránt, nyitott

⁷ Kompetenciadeszkriptoronként legfeljebb 9-9 tanulási eredmény adható meg. Csak a mesterképzési szak tanulási eredményei adhatók meg, az esetleges specializációk szerinti részletezés nélkül.

- saját tudományterületének interdiszciplináris megközelítéseire,
- Kritikusan, de elfogadóan viszonyul a saját és mások szakmai tevékenységéhez, eredményeihez, valamint a sajátjától eltérő, de bizonyítékokra alapozott szakmai álláspontokhoz.
- Tudatosan és kritikusan képviseli a szakmai álláspotokat, törekszik arra, hogy szakmai kommunikációjában a normáknak megfelelően nyilvánuljon meg; szakmai alázat jellemzi.

d) autonómiája és felelőssége:

- Önállóan dönt a saját kompetenciájába tartozó átfogó és konkrét szakmai kérdések megválaszolásáról, a pszichológiai diagnosztikával és segítségnyújtással kapcsolatos szakmai kérdésekről, szakmai nézeteinek és álláspontjának képviseléséről, folyamatos szakmai önképzéséről. Döntéseit felelősséggel, szakmai alázattal hozza, kompetenciahatárait és munkaköri kötelezettségeit figyelembe véve.
- Teljes felelősséget vállal a betegek pszichológiai vizsgálatának és ellátásának minőségéért és biztonságáért.
- Autonóm módon felismeri és betartja saját kompetenciahatárait, a kompetenciáit meghaladó esetekben szükség esetén szupervíziót vagy konzultációt kezdeményez, vagy a beteget továbbirányítja. Kompetenciahatárait és munkakörét figyelembe véve szakmai problémák megoldását kezdeményezi, megszervezi, döntéseket hoz, a végrehajtásért és döntéseiért személyes felelősséget vállal.
- Saját szakmai munkáját folyamatosan értékeli; szakmai véleményét csak szakmai érvek és bizonyítékok hatására vizsgálja felül.
- Egyenrangú partnerként működik együtt az egészségügyi ellátórendszer más szakembereivel, valamint mindenki mással, akivel munkája során kapcsolatba kerül.
- Az etikai elvek betartását munkája során alapvető fontosságúként kezeli, maga betartja, és másokkal is betartatja azokat.
- Önállóan azonosítja szakmai fejlődési igényeit, és felelősséget vállal módszerekért, amelyekkel szakterületén dolgozik, saját továbbképzéséért és tudásának naprakészen tartásáért. Elkötelezetten fejleszti tudását, lépést tart szakterületének fejlődésével;
- Kutatásait a szakmai etikai követelményeknek és engedélyeknek megfelelően végzi; Képviseli saját tudományos felismeréseit, eredményeit. Kritikus tudatosság jellemzi szakmájához kapcsolódó kérdésekben, elfogadja más tudományágak autonómiáját, módszertani sajátosságait;
- Etikai és szakmai felelősséget vállal saját és az általa vezetett csoport produktumaiért.

7. A mesterképzési szak szakmai jellemzői, a szakképzettséghez vezető szakterületek és azok kreditaránya, amelyből a szak felépül:⁸

7.1. Alapozó pszichológiai, pszichopatológiai, és biológiai ismeretek ismeretek: 18 kredit

7.2. Pszichodiagnosztikai ismeretek és terápiás készségfejlesztés: 41 kredit

7.3. Egészségpszichológiai és alkalmazott pszichológiai ismeretek az orvos- és egészségtudományok terén: 26 kredit

7.4. Kutatási módszertan az orvos és egészségtudományok területén: 4 kredit

7.5. Egészségügyi jogi, szervezési, menedzsment és gazdasági ismeretek: 5 kredit

7.6. Szakmai terepgyakorlat: 10 kredit

7.7. Szabadon választható tárgyak (3 tárgy): 6 kredit

7.8. A szakdolgozat vagy diplomamunka elkészítéséhez rendelt kreditek száma: 10 kredit

8. A szakmai gyakorlat és a gyakorlati képzés követelményei:⁹

A hallgatók a klinikai tantárgyakat egészségügyi intézményekben zajló folyamatos gyakorlatok során sajátítják el. Emellett a kétszer (egészségpszichológia, pszichiátria) 80 órás szakmai terepgyakorlat a képzőhelyen, megfelelő gyakorlati szakképesítéssel rendelkező szakpszichológus irányításával végzett gyakorlat. A hallgatók a gyakorlólhelyeken megismerkednek a betegellátás intézményi közegével, betekintést nyernek az exploráció, a diagnosztika, a betegvezetés és a terápia alapvető folyamataiba. Az ismereteiket a tereptanárok, illetve a tantermi gyakorlatok vezetői segítségével alkalmazhatják és dolgozhatják fel.

9. A képzést megkülönböztető speciális jegyek:¹⁰

- Egészségügyi háttér
- Specifikus betegségek
- Folyamatos gyakorlat biztosítása
- Szakmai teamben való folyamatos jelenléti lehetőség

10. Idegen nyelven folyó tanulmányok esetében az elérendő idegennyelvtudás szintje:¹¹ A képzés magyar nyelven zajlik.

⁸ A kreditallokációval kapcsolatos szempontok:

1. A creditsávok köre bővíthető. Ha a mesterképzési szakon van lehetőség specializáció szervezésére, az ahhoz rendelt kreditérték itt adandó meg.
2. A szakdolgozat (diplomamunka) kreditértéke csak fix érték lehet, a többi esetében a kreditérték akár fix, akár tól-ig kreditértékkel megadható, nem javasolt azonban csak minimum vagy csak maximum kreditértéket megadni.
3. A nem közvetlenül az elméleti képzéshez kapcsolódó szakmai gyakorlati képzés kreditértéke csak akkor tüntetendő fel, ha a mesterképzési szakon van ilyen szakmai gyakorlat. Ilyen esetben a kreditérték legyen összhangban a következő pontban írtakkal.

⁹ Nem kötelező elem, csak akkor töltendő ki, ha a mesterképzési szak esetében releváns. Ha van, akkor javasolt utalni a tipikus szakmai gyakorlólhelyekre (figyelemmel arra, hogy adott esetben belső gyakorlólhelyek is szóba jöhetnek), az ott végzendő feladatok jellegére és a szakmai gyakorlat idejére (egyértelműen, lehetőleg hetekben – esetleg óraszámokkal is pontosítva – megadva, utalva arra is, ha részmunkaidőben végzendő, továbbá összhangban legyen a kreditallokációs részben a szakmai gyakorlat kreditértékével). Ha a szakmai gyakorlat intézményen kívüli összefüggő (egybefüggő), akkor erre is egyértelműen utalni kell.

¹⁰ Nem kötelező elem, csak akkor töltendő ki, ha a mesterképzési szak esetében releváns. Ilyen például, ha a mesterképzési szak csak bizonyos munkarendben folyhat, ha a szakon a tanulmányok idegen nyelven folynak vagy van-e lehetőség specializációkra és ha igen, azok szervezésének mi az alapja.

¹¹ Nem kötelező elem, csak akkor töltendő ki, ha a mesterképzési szak esetében releváns. Kitöltése esetén a képzést megkülönböztető speciális jegyek pontban utalni kell arra, hogy a tanulmányok idegen nyelven folynak.